

Lähettäjä:

Päijät-Hämeen Liitto / Toimisto

<toimisto@paijat-hame.fi>

Lähetetty:

tiistai 31. elokuuta 2021 15.56

Vastaanottaja:

Kirjaamo_Lahti

Aihe:

Päijät-Hämeen liiton lausunto

Lahden

arkkitehtuuripoliittisesta

ohjelmaluonnoksesta

Liitteet:

SKM_C55821083114500.pdf

Hei,

ohessa aluesuunnittelujohtaja Niina Ahlforsin lausunto Lahden arkkitehtuuripoliittisesta ohjelmaluonnoksesta.

Päijät-Hämeen liitto/kirjaamo

PÄIJÄT-HÄMEEN LIITTO

LAUSUNTO LAHDEN ARKKITEHTUURIPOLIITTISESTA OHJELMALUONNOKSESTA 2030

Lahden kaupunki pyytää lausuntoa nähtävillä olevasta Lahden arkkitehtuuripoliittisen ohjelman luonnoksesta. Asiakirjat ovat nähtävillä verkkosivuilla: <https://www.lahti.fi/tiedostot/lahti-apoli-luonnos-2021/>

Päijät-Hämeen liitto pitää hyvänä, että arkkitehtuuripoliittista ohjelmaa päivitetään ja luodaan uudet tavoitteet jo saavutettujen tilalle. Keskuskaupungin pitkäjänteisellä arkkitehtuurin laatuun panostamisella on mahdollista luoda vetovoimaa koko seudulle.

Arkkitehtuuripoliittisessa ohjelmassa määritetään keinot, joilla Lahden kaupunki sitouttaa rakennettuun ympäristöön eniten vaikuttavat yksikkönsä toimimaan ohjelman tavoitteiden mukaisesti.

Keinot on kuvattu julkaisussa Toimenpiteet & ideat -laatikoissa, joita voisi ohjelmaa viimeisteltäessä tarkistaa hieman helpommin ymmärrettävään muotoon. Toimenpiteistä on hyvä käydä selkeästi esille, kuka tekee mitä ja mille ja onko kyse toimenpiteestä vai vasta ideasta.

Alla yksittäisiä esimerkkejä Toimenpiteet & ideat -kohdista, joiden osalta on mahdollista ymmärtää asia väärin tai joista ei käy ilmi, mitä niiden osalta tehdään:

- Suunnittelun lähtökohtana korostetaan monialaista ammattitaitoa ja hyvää arkkitehtuuria
- Paikallisen maiseman ominaispiirteiden arvojen tunnistaminen – kylämaisemat, tiemaisemat, viljelymaisemat, näkymät, myös ei urbaanit maisemat
- Uusiutuvat energianlähteet integroidaan osaksi arkkitehtuuria
- Rakennustapaohjeet
- Mahdollistavat yhteisöllistä toimintaa
- Laadukkaat ja viihtyisät yhteiset olohuoneet kaupungilla ovat keskeisessä roolissa hyvinvoinnin muodostumisessa erilaisine toimintoineen
- Hyvän suunnittelun esimerkkejä ja nostoja yksityiskohdista, vaihteista ja materiaaleista
- Näyteikkunat, terassit, katukiveykset, jne.
- Lähiympäristön kehittämistä ohjaavat manuaalit

Erityisen hyvänä toimenpiteenä näemme ”Kaikessa rakennetun ympäristön suunnittelussa tutkitaan myös säilyttäviä tai osittain säilyttäviä vaihtoehtoja.” Tällä edistetään kaupungin rakennetun ympäristön kerroksellisuutta, aikaansaadaan mielenkiintoisia kaupunkitiloja ja toteutetaan kestävää rakentamista.

Tiedoksi:

- asianomainen
- maakuntahallitus

Päätöksentekovaltuus:

___ hallintosääntö § ___

Lausunnon antaa ennakkoon aluesuunnittelujohtaja Päijät-Hämeen liiton hallintosäännön 124 §:n nojalla toimistopäätöksenä, johon maakuntahallituksella on ns. otto-oikeus. Maakuntahallituksen seuraava kokous on 13.9.2021, jolloin sillä on mahdollisuus ottaa asia halutessaan käsiteltäväksi tai hyväksyä se sellaisenaan. Toimitamme siinä tapauksessa tiedon, jos maakuntahallitus päättää ottaa asian käsiteltäväkseen.

Niina Ahlfors
aluesuunnittelujohtaja

Tiedoksi:

- asianomainen
- maakuntahallitus

Päätöksentekovaltuus:

__ hallintosääntö § __

Lähettäjä: Ina Rosberg <ina.rosberg@sll.fi>
Lähetetty: tiistai 31. elokuuta 2021 11.59
Vastaanottaja: Kirjaamo_Lahti
Aihe: Lausunto Lahden
arkkitehtuuripoliittisesta
ohjelmasta
Liitteet: Lausunto_Apoli2021.pdf

Hei,

Liitteenä lausuntomme Lahden arkkitehtuuripoliittisen ohjelman luonnoksesta.

Ystävällisin terveisin,
Ina Rosberg

--

Ina Rosberg
aluesihtööri
Etelä-Hämeen luonnonsuojelupiiri ry
050 5768 953

etela-hame@sll.fi

<https://eur01.safelinks.protection.outlook.com/?url=http%3A%2F%2Fwww.sll.fi%2Fetela-hame&data=04%7C01%7C%7C1b015bb531ae4e19b0dd08d96c5d83bb%7C498c67c0b7e841728d13787d1b3aae5c%7C1%7C0%7C637659972173451649%7CUnknown%7CTWFpbGZsb3d8eyJWljoiMC4wLjAwMDAiLCJQIjoiV2luMzliLCJBTiI6Ik1haWwiLCJXVCi6Mn0%3D%7C1000&sdata=gNNqhC76QxUyG9hV3WslZSoNCvTq03wNCQJoPM6Ofzc%3D&reserved=0>

<http://www.sll.fi/etela-hame>

<https://eur01.safelinks.protection.outlook.com/?url=http%3A%2F%2Fwww.sll.fi%2Fetela-hame&data=04%7C01%7C%7C1b015bb531ae4e19b0dd08d96c5d83bb%7C498c67c0b7e841728d13787d1b3aae5c%7C1%7C0%7C637659972173451649%7CUnknown%7CTWFpbGZsb3d8eyJWljoiMC4wLjAwMDAiLCJQIjoiV2luMzliLCJBTiI6Ik1haWwiLCJXVCi6Mn0%3D%7C1000&sdata=gNNqhC76QxUyG9hV3WslZSoNCvTq03wNCQJoPM6Ofzc%3D&reserved=0>

Raakulla on asiaa. Mitä se raakku sanoo?

<https://eur01.safelinks.protection.outlook.com/?url=https%3A%2F%2Fwww.sll.fi%2Fraakullaonasiaa&data=04%7C01%7C%7C1b015bb531ae4e19b0dd08d96c5d83bb%7C498c67c0b7e841728d13787d1b3aae5c%7C1%7C0%7C637659972173451649%7CUnknown%7CTWFpbGZsb3d8eyJWIjoiMC4wLjAwMDAiLCJQIjoiV2luMzliLCJBTiI6Ik1haWwiLCJXVCI6Mn0%3D%7C1000& ;sdata=1ng3vvy8GcxdqUhviiB99UJSBumNM1ob3Q6LtUC9suM%3D&reserved=0>

Lausunto Lahden arkkitehtuuripoliittisen ohjelman luonnoksesta
31.8.2021

Etelä-Hämeen luonnonsuojelupiiri kiittää lausuntopyynnöstä ja lausuu seuraavaa:

Lahden arkkitehtuuripoliittisen ohjelman Apoli 2021 luonnos on ilmaisussaan selkeä ja yleistajuinen ja ohjelman tavoitteet ovat pääosin hyvin perustellut. Etenkin perustuslaillisen ympäristövastuun, kestävän kehityksen ja ilmastonmuutoksen esiinnostaminen ansaitsevat kiitoksen. On hienoa, että ohjelmassa on tunnistettu rakentamisen ympäristövaikutukset, hiilijalanjälki ja energiankulutus, ja esitetty keinoja haitallisten ilmastovaikutusten torjumiseksi.

Ohjelman tarkoitus on hahmotella yleisiä periaatteita ja linjauksia, jotka ohjaavat kaupunkisuunnittelua käytännössä. Sen vuoksi ohjelman määräävyys jää melko kevyeksi. Ohjelman luoma mielikuva Lahden maankäytön suunnittelusta ja arkkitehtuurista tulevaisuudessa on kuitenkin hyvän suuntainen.

Ohjelmassa ilmastonmuutoksen haaste on tunnistettu, mutta lähes yhtä vakava globaali uhka, luontokato ja luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen, on kuitenkin jäänyt pois. Myös luontokatoa olisi syytä käsitellä ohjelmassa, sillä maankäytöllä ja sen muutoksilla voidaan ratkaisevasti haitata tai edistää luonnon monimuotoisuuden säilymistä.

Kaupungin kasvu on mainittu yhtenä ensimmäisistä tavoitteista. Kasvu tarkoittaa poikkeuksetta uutta kaavoittamista ja rakentamista, mikä taas aiheuttaa luontokatoa. Uusien rakennettujen alueiden suunnittelussa ja sommittelussa maisemaan on oltava erityisen huolellinen, ja tähän voitaisiin ohjelmassa ottaa selkeämpi kanta luonnon puolesta. Esimerkiksi metsät ovat ylivoimaisia biotooppeja niin ekosysteemipalvelujen tuottamisessa kuin hiilensidonnassa. Voisiko kaupunkimetsät määritellä suojelualueiksi, joiden maankäyttöä kategorisesti ei saisi muuttaa? Voidaanko uusi rakentaminen ohjata täydennysrakentamisena olevan kaupunkirakenteen joukkoon tai vajaakäytöllä oleville alueille? Miten luontopohjaisilla ratkaisuilla voitaisiin ehkäistä ja lieventää rakentamisen aiheuttamaa haittaa ekosysteemien toiminnalle?

Ohjelmassa esitetään Lahden metsäisen ilmeen ja järvimaisemien säilyttämistä kaupunkikuvaa ja identiteettiä vahvistavana tekijänä. Lisäksi esitetään katutilan vehreyden ja urbaanin luonnon lisäämistä. Molemmat ovat kiitettäviä tavoitteita. Viheralueiden käsittelyssä on kuitenkin muistettava ekosysteeminen toimivuus ja multifunktionaalisuus. Viheralueet toimivat myös kasvien, eläinten ja sienten elinympäristöinä, ja niitä tulee suunnitella ja hoitaa luonnon monimuotoisuutta säilyttäen ja lisäten.

Ohjelman tavoitteena mainitaan suunnittelun pohjaaminen tietoon ja tutkimukseen. Tähän tietopohjaan tulee sisältyä aina laadukas ja riittävä luonnontieteellinen tieto. Paikallista luontotietoa voidaan kerätä myös asukkailta. Ohjelmassa olikin ilahduttavasti tutkittu osallistavan suunnittelun ja vuorovaikutuksen teemoja. Ohjelmassa oli myös tunnistettu kaupunkitila sosiaalisen elämän paikkana ja nostettu esiin katutasen ympäristön laadukkuus. Samat periaatteet koskevat myös kaupunkiviheralueita. Erityisesti viheralueiden suunnittelussa on asukkaiden mielipiteille annettava paljon painoarvoa, sillä viheralueet ovat tärkeitä henkireikiä ja kiinnittymisen paikkoja. Luonnon monimuotoisuuden lisäksi viheralueisiin sisältyy siis myös vahva sosiaalinen ulottuvuus, joka ei saisi milloinkaan unohtua kaupunkisuunnittelussa.

Yhteenvedon todetaan, että ohjelmassa on ostettu esiin hyviä aiheita ja tavoitteita, mutta toivoisimme vahvempaa kannanottoa luontoarvojen puolesta.

Etelä-Hämeen luonnonsuojelupiiri

Lähetäjä: SIO / Minna Borg <office@sio.fi>
Lähetetty: tiistai 31. elokuuta 2021 13.07
Vastaanottaja: Kirjaamo_Lahti
Aihe: Lausunto Sisustusarkkitehdit SIO ry / Lahden Apoli
Liitteet: Lahden Apoli_Lausunto_sio.pdf

Hei!

Liitteenä pyydetty lausuntomme koskien Apolia.

Ystävällisesti Minna Borg

Minna Borg
Sisustusarkkitehdit SIO
minna.borg@sio.fi
office@sio.fi
p. +358 (0)46 878 2573

Annankatu 16 B 35–36
00120 Helsinki

www.sio.fi

Sisustusarkkitehtitoimistoja
<https://sio.fi/sisustusarkkitehtitoimistoja/>

Lausunto: Lahden Apoli

Apoli sisältää jaloja päämääriä ja hyviä suunnitelmia. Tämän lisäksi Apoli on myös helposti ymmärrettävä ja kaunis visuaalinen kokonaisuus, joka antaa esimerkkejä hyvästä suunnittelusta Lahden alueella.

Muutamiin pieniin asioihin tuli kuitenkin muutosehdotuksia.

S. 14

Rakennukset eivät poista hiilidioksidia ilmasta eivätkä näin ollen ole hiilinieluja. Hiilinieluna toimivat kaikki sellaiset prosessit, jotka poistavat kasvihuonekaasuja ilmakehästä. Tällainen prosessi on esim. fotosynteesi, jota saavat aikaiseksi kasvillisuus ja metsistöt. Tarkoitetaanko tässä kappaleessa kuitenkin, että puurakenteiset talot ovat enemmänkin hiilivarastoja?

Kehitysehdotuksia:

Jokaiseen julkisen rakennuksen hankkeeseen voisi sisällyttää käyttäjien (työntekijät, huoltohenkilöstö, asiakkaat jne. jne.) osallistaminen. Esimerkiksi alkukartoituksen yhteydessä ja toinen ensimmäisten luonnosten jälkeen. Käyttäjien osallistaminen on ainakin läsnä jo koulujen suunnittelussa Helsingissä. Lisäksi Lahtea pienemmissä paikkakunnissa osallistaminen on otettu käyttöön rakennushankkeissa. Näin kaupunkilaisilla on oikeasti mahdollisuus vaikuttaa lopputulokseen. Osallistaminen oli kyllä mainittu Apolissa, mutta se kuinka usein ja missä tilanteissa ei tullut selväksi.

Käyttäjien osallistamisen jokaisen laajan rakennushankkeen yhteydessä voisi lisätä s.41 toimenpiteitä ja ideoita alle. Näin saataisiin ehkä suunnittelutoimistot, rakennuttajat ja kaupunki sitoutumaa paremmin käyttäjälähtöiseen suunnitteluun.

Sisustusarkkitehdit SIO ry hallituksen puolesta 31.8.2021

Minna Borg
pääsihteeri

Lahden kaupunki
Kaupunkiympäristön palvelualue/Maankäyttö- ja aluehankkeet
Päivi Airas

8.9.2021

Suomen Arkkitehtiliiton lausunto luonnoksesta Lahden arkkitehtuuripoliittiseksi ohjelmaksi 2030

Viite: Lausuntopyyntö 10.8.2021, 5114/2021

Lahden kaupunki on pyytänyt lausuntoa Lahden arkkitehtuuripoliittisen ohjelman luonnoksesta. Suomen Arkkitehtiliitto kiittää mahdollisuudesta tutustua ja kommentoida luonnosta.

Ohjelma on rakenteeltaan selkeä ja helppolukuinen. Tämä helpottaa myös tavallisen kaupunkilaisen tutustumista ohjelman sisältöön. Ohjelman tavoitteena onkin ollut avata arkkitehtuurin käsitettä kaupunkilaisilla ja tuoda se maanläheisemmäksi asiaksi.

Ohjelma on jaettu onnistuneesti neljän teeman alle: Lahden imago, maisema ja kaupungin vihreä, rakennettu ympäristö sekä kaupunkitilat ja yksityiskohdat. Tärkeitä ajankohtaisia nostoja ovat muun muassa viherkerroin, puuarkkitehtuuri, rakentamisen vähähiilisyys ja säilyttämisen tutkiminen vaihtoehtona purkamiselle. Jo Lahden edellisessä Apolissa esillä olleet kaupunkitilojen ja yksityiskohtien korostaminen on erityisen ilahduttavaa. Paneutuvat suunnittelun kautta syntyvät detaljit luovat kosketuspinnan rakennetun ympäristön käyttäjään. Senkin takia niiden korostaminen on tärkeää.

Asiakirjan alussa todetaan ohjelman tarkoituksiksi toimia hyvän rakentamisen oppaana kaupungissa toimiville julkisen ja yksityisen sektorin rakennusalan ammattilaisille sekä asiakkaille. Ohjelmalla määritellään keinot, joilla kaupunki sitouttaa omat yksikkönsä toimimaan tavoitteiden mukaisesti ja täten toimii samalla esimerkkinä muille toimijoille. Ohjelman lopuksi on pohdittu, miten tavoitteisiin päästään. Tämä osio ohjelmasta on konkreettisin, mutta toimenpiteitä voisi edelleen kehittää. Ensimmäisenä keinona nostetaan esiin arkkitehtuurikilpailut ja hyvä suunnittelu, joilla kartoitetaan vaihtoehtoja. Kilpailu on erinomainen keino suunnittelupalveluiden hankintaan ja niiden lisäksi voitaisiin mainita muut laatuun perustuvat suunnittelupalvelujen hankintamenettelyt, joiden osalta kaupunki voi profiloitua tavoitteelliseksi hankintamenettelyjen kehittäjäksi. Oikeaan osuneita tavoitteita ovat asiantuntijuuteen panostaminen ja se, että suunnittelulle varataan riittävästi aikaa, jo hankkeiden alkumetreiltä lähtien. Jatkossa tulee huomioida, miten hienosti korostettu ajan tarpeen realistinen huomioiminen kirjataan käytännön toimenpiteeksi. Tiedon merkityksen tuominen yhdeksi keinoksi on hyvä oivallus. Ohjelmaan on kirjattu tavoite kaiken tekemisen perustamisesta korkeatasoiseen ja mahdollisimman tuoreeseen tutkimukseen. Lahti haluaa tarjota myös avointa dataa rakennetusta ympäristöstä kaikkien käyttöön. Viimeinen toimenpideryhmä liittyy osallistumiseen ja viestintään. Silloin kiinnitetään huomiota viestintätapoihin ja kykyyn keskustella arkkitehtuurista ymmärrettävästi. Myös arkkitehtuurikilpailut nähdään viestintäkeinona kaupunkilaisille.

Ohjelma on keskeisiä asioita painottava kokonaisuus. Koska ohjelmassa tärkeällä sijalla on osallisuus, olisiko ollut hyvä ottaa muitakin toimijoita mukaan ohjelman laatimiseen, jolloin Apoli olisi toiminut sitouttamisprosessina laajemmin myös rakennusosalalle? Tätä henkeä edustaa Lahden tavoiteltu imago, jonka mukaan tulevaisuuden Lahti on rohkea, innovatiivinen ja vuorovaikutteinen kaupunki, jossa kaupunkia kehitetään yhdessä kaupunkilaisten, elinkeinoelämän ja korkeakoulujen kanssa.

Helsingissä 8.9.2021
Suomen Arkkitehtiliitto

Henna Helander, puheenjohtaja